

מראי מקומות - פסחים

ע:

ה. מנא ידעי

פירש רש"י, מנין יודעים הבעלים ב"ג שתהא חבורתו מועטת, הרי כל שעה באים ונמנין עליו אנשים אחרים, וקונים להם בו חלק מן הבעלים עד שעת שחיטה. ובמקדש דוד (קונטרס סי' ה' אות ד') כתב, שלכאורה מוכח שלא שחטו החגיגה עד לאחר שנשחט הפסח, שהרי מבואר בדברי רש"י שעד שעת שחיטת הפסח לא ידעו האם יהיו צריכים חגיגה או לא, אלא מוכח ששחיטת החגיגה היתה לא רק לאחר התמיד אלא גם לאחר הפסח. וראה לעיל (ע"א) שהובא בענין זה מהמשנה למלך ומהתוס' רי"ד.

י. הלך וישב לו בדרום

בדבר שמואל הביא קושיית המאיר לעולם (ח"ב סוף סי' ז'), שלכאורה היה לו לעלות לרגל כדי להקריב הפסח, ואם משום חגיגה, אם ירצו הכהנים להקריב מוטב, ואם לא, הרי הוא אנוס. והביא מהחזון איש כאן, שאף על פי שעל ידי זה שהלך וישב בדרום ביטל מצות ראייה ומצות שמחה, עשה כן למגדר מילתא כדי להעמיד הדין על בוריו. אולם הביא מהמנחת חינוך (ה'), שמכאן יש להוכיח כדברי התוס' לעיל (ג'), שהנמצא בחו"ל פטור מעלייה לרגל וגם מהקרבת הפסח, ולפי זה יש לפרש שישב לו בחו"ל, וממילא היה פטור ממצוות אלו, ולא ביטלם.

יא. אמר אביי אבין תיכלא

פירש רש"י, שהיה קובר את בניו. ותמה המהרש"ל, איך אמר אביי גנאי כזה על רבי אבין, שהיה קדמון לפניו, ולא יזכרנו בלשון 'ר' אבין', או 'רבי'. ולכך פירש שבימי אביי היה אחד ששמו אבין, והיה קובר את בניו, ואמר אביי, שאותו אבין שקובר את בניו ראוי לומר דברים כאלו שאינם הגונים, ולא רבי אבין.

יב. שלמים ששחטן מערב יום טוב וכו'

פירשו התוס', שאף אם הקדישם ושחטן לשם חגיגת ט"ו, אינו מועיל, לפי שצריך לשוחטם בשעה הראויה לחגיגה. ותמה השפת אמת, מדוע סברו שיוצא בזה ידי חובת חגיגה, הלא עיקר מצות חגיגה היא לשחוט ולזרוק דמו בחג. ולכך פירש שמדובר בחגיגת י"ד, ומה שלא יצא חובת חגיגה, הוא משום שצריך להקריבו מן החולין.

ויעויין עוד במרומי שדה שכוונת התוס' היא בטפל לחגיגה שלמים אחרים, וכמו שאמרו בחגיגה (ח) טופלין בהמה לבהמה, שאם יש לו אוכלים הרבה, יכול ליתן משלמים אלו ביו"ט כדי לקיים מצות שמחה שלהם, אבל עכ"פ צריך בהמה אחת לשחוט ביו"ט עצמו.

יג. מאי טעמא דבן דורתאי דכתיב וזבחת פסח

פירש רש"י, שמדובר בחגיגת י"ד, וסובר בן דורתאי שחגיגת י"ד דוחה שבת. וכתבו התוס' שלפי"ז צריך לומר שבן תימא אינו סובר כן, לפי שאם הוא סובר כך, מה הקשה רב אשי אנן טעמא דפרושין וכו', הלא גם בן תימא סובר כבן דורתאי, אלא ע"כ שבן תימא אינו סובר כך. ותמהו על כך התוס', שהרי משמע לעיל שאם חובה הוא, דוחה שבת, וא"כ מדוע לא יסבור בן תימא שדוחה שבת, הלא חגיגת י"ד חובה היא והוקשה לפסח. וכתבו לבאר הסוגיא באופן אחר, שמדובר בחגיגת ט"ו.

ובדבר שמואל הביא מה שכתב הדברי אליעזר (פסחים סי' ז') לפרש המחלוקת שבין בן דורתאי לבן תימא, שבן תימא סובר שהגדר של חיוב חגיגת י"ד הוא חובה בשביל הפסח, וכיון שאינו חובה בפני עצמו, אין דינו כקרבן שזמנו קבוע שדוחה שבת, כיון שהחיוב לא בא מחמת זמנו הקבוע, אלא מחמת הפסח. אבל בן דורתאי סובר שהוא חובה מחמת עצמו, ולכך הרי הוא ממש ככל קרבן שזמנו קבוע, שאם חל בשבת דוחה שבת.